

Drogpolitiskt program

Vägen mot en solidarisk och demokratisk värld fri från droger

Drogpolitiskt program för Ungdomens Nykterhetsförbund

Antaget vid UNF:s kongress i Köping 1997

Reviderat vid UNF:s kongress i Gävle 1999

Reviderat vid UNF:s kongress i Stockholm 2001

Reviderat vid UNF:s kongress i Jönköping 2003

Reviderat vid UNF:s kongress i Piteå 2005

Reviderat vid UNF:s kongress i Uppsala 2007

Reviderat vid UNF:s kongress i Göteborg 2009

Reviderat vid UNF:s kongress i Åre 2011

Reviderat vid UNF:s kongress i Borås 2013

Reviderat vid UNF:s kongress i Lund 2015

Reviderat vid UNF:s kongress i Karlstad 2017

Reviderat vid UNF:s kongress i Örnsköldsvik 2019

UNF:s syn på droger

I denna inledande del sammanfattas UNF:s syn på drogproblematiken och de begrepp som relevant kan spegla såväl alkohol som andra drogers skadeverkningar på samhället och individen.

UNF:s drogdefinition

UNF definierar droger med utgångspunkt i preparatets egenskaper. Droger har en berusande, beroendeframkallande och giftig effekt på människan. Effekten av droganvändande är också passiviserande då den begränsar möjligheterna till engagemang, förmågan att förändra samhället och att utveckla sig själv.

Droganvändande

Det finns många olika orsaker till att individer använder droger. Dessa orsaker sammanfattar UNF inom fem huvudsakliga områden som bör betraktas i relation till varandra.

Individ

Varje individ bär på vissa personliga egenskaper och genetiska förutsättningar som påverkar om och hur drogkonsumtionen utvecklas. Alla individer gör val utifrån sina förutsättningar och den situation de befinner sig i om att använda eller inte använda droger.

Substans

Olika droger besitter olika egenskaper som har betydelse för hur de påverkar individen. Drogen ger en berusande effekt som individen ofta vill uppleva igen och detta kan leda till ett psykiskt beroende. Vissa droger skapar ett starkt behov hos kroppen och detta kallas för ett fysiskt beroende. När beroendet, både psykiskt och fysiskt, har passiviserat individen styr det dennes liv.

Miljö

Individer påverkas av sin omgivning. Inställningen till droger hos familj, vänner, lärare och förebilder påverkar ens uppfattning. Acceptansen och åtkomligheten för droger i en individs omgivning, såväl som i samhället i stort, påverkar sannolikheten att personer ska konsumera droger. Ju fler personer som befinner sig i den typen av otrygga miljöer, desto fler kommer att skadas av droganvändande. Dessa otrygga miljöer kan vara sociala situationer där det finns en stark förväntan på individen att konsumera alkohol eller andra droger.

Marknad

En av de mest drivande krafterna som uppmuntrar till droganvändande är drogindustrin. Industrins syfte är att tjäna pengar genom att sälja mer droger och därför arbetar de för att öka drogkonsumtionen. En fri drogmarknad leder till sänkta priser och ökat användande av droger. Därför får en mindre reglerad eller en oreglerad marknad väldigt farliga effekter på människors droganvändning.

Drogskador

Skador som orsakas av droger kan delas in i fem olika grupper.

Medicinska skador

Droger skadar individen både fysiskt och psykiskt. Det kan vara allt från cancer, magsår, hjärtsvikt, foster- och leverskador till försämrat immunförsvar, depressioner och psykoser.

Individer kan också få fysiska skador som följd av olyckor eller misshandel där droger är den utlösande faktorn.

Sociala skador

Drogkonsumtion bär ofta en hög social kostnad då droganvändande är associerat med bland annat våld i nära relationer och socialt utanförskap. Fysisk och psykisk misshandel samt utanförskap är exempel på sociala skador. Det är vanligt att dessa skador drabbar familjemedlemmar och framförallt barn till de som konsumerar droger. Droger används av många för att fly från verkligheten och hindrar därför individer från att ta itu med problem i sina liv. Personer som lever nära missbruk kan få sämre självförtroende, prestera sämre i skolan eller på arbetet, samt har en ökad risk för eget missbruk.

Ekonomiska skador

Många onödiga skador och kostnader uppstår för att någon inblandad är påverkad av droger. Ekonomiska skador slår hårt mot individen i form av sjukfrånvaro, höga utgifter, eller förlorat arbetsinkomst, vilket kan bidra till eller fördjupa utanförskap. Dessa skador får även en negativ effekt för samhället. Det är dyrt att vårda de som har skadats till följd av sitt eget eller andras droganvändande. Sjukfrånvaro innebär att det arbetas mindre, mindre inkomster ger mindre skatter till staten. Droger kostar samhället flera miljarder kronor varje år.

Politiska skador

Droger passiviserar människor och är ett hinder för att alla tillsammans ska hjälpas åt att förbättra tillvaron. Missbrukare och människor i deras närhet får ofta svårt att delta i samhällets demokratiska processer. Detta är en konsekvens av de sociala och ekonomiska skadorna, som till exempel utanförskap. Detta leder till att de politiska skadorna på samhället ökar för varje person som påverkas av drogernas övriga skadeverkningar. I ett välfungerande samhälle är alla delaktiga och ingen är påverkad av droger.

Miljöskador

Klimatfrågan bör tas på allvar. Det är viktigt att inte blunda för hur alkoholindustrin påverkar miljön. Alkoholproduktion bidrar till ökade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar samtidigt som markanvändningen orsakar förminskad biologisk mångfald. Produktionen av alkohol kräver dessutom stora mängder vatten. Även narkotika lämnar ett klimatavtryck. Narkotikaodlingar bidrar till skogsskövling och producenter använder skadliga bekämpningsmedel. En del av restavfallet från produktionen skadar både marken och dricksvattnet. Eventuella rester från individens narkotikabruk hamnar i våra avlopp vilket i sin tur kan påverka hormonerna hos djurarter som rör sig i närheten av utloppen.

Drogpolitiska samband och principer

Det finns flera avgörande samband för vilka politiska åtgärder som är motiverade att använda. Viktiga sådana är:

Alkoholnormen

Det finns en stark norm kring alkohol som innebär att alkohol ses som en naturlig och central del av samhällslivet. Alkoholnormen gör att människor som vill avstå från alkohol, om så bara för en kväll, exkluderas eller pressas att anpassa sig efter normen. På det viset påverkas människor i normens riktning utan att reflektera. Det aktiva valet att avstå försvåras och leder till en högre alkoholkonsumtion. Dessutom exkluderas de som avstår från alkohol och hamnar utanför. För att alla människor ska känna sig trygga och välkomna måste istället alkoholnormen ständigt kritiserats och de sociala privilegier som alkoholen ger måste ifrågasättas.

Totalkonsumtionsmodellen

Totalkonsumtionsmodellen innebär att det finns ett vetenskapligt bevisat samband mellan den totala mängden alkohol som konsumeras i ett samhälle och antalet högkonsumenter. Konsekvensen av det är att om människor i allmänhet eller konsumerar mindre alkohol minskar antalet missbrukare. På så vis blir också nykterhet ett sätt att minska mängden missbruk i samhället. Sammantaget betyder detta att en alkoholpolitik som syftar till att minska hela befolkningens konsumtion – lågkonsumenter såväl som högkonsumenter – ger bäst resultat när det gäller att minska missbruk.

Preventionsparadoxen

En vanlig uppfattning är att alkoholproblem bäst åtgärdas genom att hjälpa de som har störst problem med drogen, det vill säga risk- och missbrukare. Faktum är att "måttlighetskonsumenter" som grupp åstadkommer fler alkoholrelaterade skador än de som dricker mest alkohol. Detta är på grund av att denna grupp är avsevärt mycket större än högkonsumenterna. Detta kallas preventionsparadoxen. I förlängningen innebär detta att alkoholens skadeverkningar i samhället beror på den totala konsumtionen, inte endast på högkonsumenters konsumtion. Därför uppnås den totalt sett största förebyggande effekten om de alkoholpolitiska insatserna riktas mot hela befolkningen och inte endast mot de med högst alkoholkonsumtion. De mest effektiva åtgärderna är därför de som riktar sig mot befolkningen i sin helhet.

Desintresseringsprincipen

Desintresseringsprincipen går ut på att hålla vinstintressen borta från drogpolitiken. En drivande kraft bakom samhällets drogkonsumtion är de olika ekonomiska intressen som tjänar på en ökad konsumtion. Därför är en viktig del i en progressiv drogpolitik att hålla

dessa intressen borta. Det kan se ut på olika sätt i olika sammanhang, men det kan exempelvis handla om att reglera import, tillverkning, försäljning och marknadsföring. Detta blir ännu viktigare när det gäller att utforma politik och lagar. Företagens och branschorganisationernas vinstintressen står emot samhällets intresse av att upprätthålla folkhälsan och måste därför fräntas allt inflytande över drogpolitiken.

Den triangulära preventionsmodellen

Ett effektivt och framgångsrikt preventionsarbete bygger på tre grunder: Politiska åtgärder, utbildning och mobilisering av civilsamhället. De politiska åtgärderna ska syfta till att kontrollera tillgången och hanteringen av droger. Utbildningsinsatserna ska öka kunskapen hos unga och allmänheten om de problem droger medför. Civilsamhällets roll kan se ut på olika sätt, men en viktig del är att erbjuda möjligheter till en aktiv och utvecklande fritid. Sammantaget kallas den här utgångspunkten för den triangulära preventionsmodellen.

UNF:s lösningar

Det är enkelt att se problem droganvändande skapar för samhället och för enskilda människor, men det är en större utmaning att presentera politiska förslag som leder till att dessa problem minskar. Droget problem är inte isolerade fenomen utan en del av andra stora samhällsutmaningar, därför måste drogpolitiken samverka med och förhålla sig till andra politiska områden. UNF presenterar nedan vår syn på den konkreta drogpolitiken. Förslagen är uppdelade på fem olika områden och presenterar hur politiken på dessa områden bör se ut och vilka politiska åtgärder som behövs för att skapa en positiv samhällsutveckling.

Utgångspunkten är ett normkritiskt perspektiv som ifrågasätter alkoholens dominerande roll på många områden och strävar efter att främja nykterhet.

Förebyggande arbete

Ingen människa föds med ett behov att konsumera droger, utan behovet skapas av en kultur som sprids genom omgivningen, marknadsföring och framförallt genom traditioner och normer. Användningen av droger hindrar en positiv samhällsutveckling, samt minskar människors möjlighet till frihet och deltagande. En utgångspunkt för att motverka alkohol och andra drogers skadeverkningar är därför att arbeta förebyggande. Det förebyggande arbetets syfte är att fler ska välja bort alkohol helt, men även att ge senare alkoholdebut och minska alkoholkonsumtionen.

Det förebyggande ansvaret

Idag skapar kombinationen av en stark alkoholnorm och en ansvarslös alkoholindustri en ohållbar situation. Unga människor har dåliga förutsättningar att göra ett eget aktivt val ifall de vill börja använda alkohol eller ej. Frågan som ställs är oftast inte om, utan när en ung person ska börja konsumera alkohol. Samhället och politiken måste ta ansvar och förbättra förutsättningarna för unga att välja bort droger.

En betydande del i att förbättra ungas förutsättningar är förebyggande insatser. Dessa insatser ska utgå ifrån allas rätt till en drogfri uppväxt, samt att varje individ ges goda förutsättningar till att välja drogfrihet och att det valet respekteras. Det är viktigt att det förebyggande arbetet inte går ut över unga människors rättigheter. Unga ska åtnjuta samma grundlagsskydd som övriga medborgare, därför ska de inte utsättas för tvångsliknande drogtestar utan brottsmisstanke.

Vuxnas ansvar

Vuxna är förebilder för unga och har därmed en viktig roll i att minska ungas alkoholkonsumtion. När vuxna konsumerar alkohol i närheten av sina barn, bjuder dem på alkohol hemma eller köper ut alkohol så sätter de en norm som säger att alkohol är en vital del av livet som vuxen. Alkohol försämrar ens förnuft och att dricka alkohol i barns umgänge skapar en otrygghet för barnen som inget barn ska behöva känna.

Offentliga rummet

Det offentliga rummet utgörs av de ytor och platser som vi gemensamt äger, skapar och formar. I bred mening kan vi räkna in allt från gator och torg till restauranger och caféer i begreppet, men även idrottsarrangemang och festivaler. Det är i det offentliga rummet som vi oftast stöter på andra människor. Det gör det till en viktig plats när det gäller att möta andra och utvecklas tillsammans.

För den som inte vill, kan eller får konsumera alkohol blir förekomsten av alkohol ett hinder för att kunna delta i det offentliga rummet. Alkoholens närvaro i det offentliga rummet leder till våld och övergrepp, vilket gör att tryggheten får lida till förmån för drogkonsumtionen. För att motverka detta krävs det fler offentliga miljöer som är drogfria och trygga dygnet runt. I det här arbetet har kommunen ett stort ansvar för att det finns drogfria miljöer och ska därför aldrig finansiera verksamhet som inte är drogfri. Rattfylleri bidrar till att göra trafiken till en osäker miljö. För att göra det offentliga rummet tryggare krävs insatser för att främja trafiknykterhet.

Nyktra mötesplatser

Nyktra mötesplatser är en viktig komponent i att skapa bra förutsättningar för drogfrihet, men också för att inkludera och välkomna alla oavsett ålder och förhållande till alkohol. Då en av de främsta orsakerna till att unga börjar konsumera alkohol är bristen på givande fritidsaktiviteter är det viktigt att det finns ett bra utbud på detta. Kommunen behöver därför investera i ungas tillgång till nyktra mötesplatser såsom föreningsliv, fritidsgårdar, kulturevenemang och idrott.

Drogperspektivet

Droganvändningen påverkar samhället och medborgarna på ett flertal olika sätt och en stark alkoholnorm finns närvarande i hela samhället. Därför behöver ett drogperspektiv genomsyra alla politiska områden. Beslutsfattare på alla nivåer ska därför ha kunskap om alkohol- och narkotikafrågor för att kunna ta hänsyn till sociala aspekter och folkhälsa när de fattar beslut. För att klara detta ska alla kommuner ha drogpolitiska program som innehåller deras drogförebyggande insatser och målsättningar. Arbetet för att minska droganvändningen ska utvärderas och uppdateras regelbundet.

Aktörer

För att uppnå ett framgångsrikt förebyggande arbete behöver samhället verka långsiktighet i arbetet och långsiktig finansiering. En nyckel för stärkt drogförebyggande arbete är det civila samhällets organisationer. Bland dessa finns många organisationer som är experter på frågorna och har en hög trovärdighet. Civilsamhället är en instans utan vinstintresse, vars drivkraft är världsförbättrande. För att stärka civilsamhällets insats i det förebyggande arbetet behöver kommunen stötta upp med resurser.

I det förebyggande arbetet får inte alkoholindustrin ges utrymme. Deras drivkraft är att stärka alkoholnormen och sälja sina produkter, vilket innebär att när industrin bedriver ett förebyggande arbete är deras primära syfte att köpa sig trovärdighet och skapa en falsk bild av sig själva som ansvarsfulla. Deras förebyggande insatser utgör dessutom oftast indirekt reklam för alkoholhaltiga drycker.

Forskning

Forskning om droger skapar kunskap om mönster och utveckling av droganvändande och detta är nödvändigt för att en effektiv drogpolitik ska kunna bedrivas och utvärderas. För att forskningen ska vara oberoende och tillförlitlig får den inte styras eller bekostas av de som har ekonomisk vinning av att människor konsumerar alkohol och andra droger.

Utbildning

Skolan har ett stort ansvar i det förebyggande och normbrytande arbetet. Skolan är en plats där unga tillbringar mycket tid och det är en självklarhet att all verksamhet kopplad dit ska vara drogfri. Skolans ansvar innefattar att förmedla saklig och normkritisk information om droger. Denna information ska inte bara fokusera på medicinska aspekter utan också framhålla droganvändningens ekonomiska, sociala och politiska konsekvenser. Skolan ska förespråka drogfrihet och får aldrig förutsätta att unga senare ska börja använda alkohol eller andra droger.

Tobak

Nikotin är en beroendeframkallande och giftig substans som finns i tobak, som bland annat innefattar snus, cigaretter och tuggtobak. Denna substans kan agera som en inkörsport till drogbruk och kan öka risken för exempelvis medicinska och ekonomiska skador på individen när det kombineras med drogbruk. När tobak används tillsammans med andra droger, såsom cannabis, kan detta förstärka ett beroende. Tobakskonsumtion kan även försvåra behandling för droganvändande.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att samhället ska arbeta för att inga unga ska konsumera alkohol eller andra droger
- att tvångsliknande drogtestar mot unga ej får användas utan brottsmisstanke
- att alla barn och unga alltid har rätt till en nykter närvarande vuxen
- att det ska vara förbjudet för vuxna att erbjuda minderåriga alkohol
- att samhället gör ökade insatser för att säkerställa trafiknykterhet
- att drogperspektivet genomsyrar alla politiska områden så att hänsyn tas till sociala aspekter och folkhälsa
- att alla berörda politiker är pålästa i alkohol- och narkotikafrågor
- att alla kommuner har uppdaterade drogpolitiska program
- att det finns alkoholfria fritids- och nöjesaktiviteter med goda öppettider för alla unga
- att samhället satsar tillräckligt med resurser i civilsamhället öronmärkt för förebyggande arbete i det civila samhället
- att allt föreningsliv är fritt från alkohol och andra droger
- att all forskning inom drogområdet utförs och finansieras av oberoende aktörer som saknar ekonomiskt vinstintresse
- att drogindustrin inte får utrymme att varken bedriva förebyggande arbete, påverka forskning eller utbildning
- att utbildningsväsendet genomsyras av ett drogförebyggande arbete

Tillgänglighet, pris och exponering

Människor påverkas av sin omgivning och det är något som speciellt gäller unga. Sambandet är enkelt: när vi ofta blir exponerade för alkohol och andra droger, samtidigt som det är billigt och lätt att få tag på, används de mer och det förvärrar också drogskadorna. Därför är en viktig utgångspunkt för drogpolitiken att tillgängligheten, priset och exponering begränsas.

Tillgänglighet och monopol

En av de tre viktigaste faktorerna för att minska drogkonsumtion är tillgänglighet. Genom att begränsa tillgängligheten på droger minskas användandet. Detta kan göras genom att höja åldersgränsen, införa hårdare tullregler, begränsa försäljningstider och begränsa var droger får säljas och konsumeras. En fri marknad består av aktörer vars fokus är ökad vinst, vilket ofta sker genom ökad försäljning, vilket ligger långt ifrån samhällets intresse av minskad

alkoholkonsumtion. Statligt monopol på alkoholhantering samt begränsningar av försäljning och konsumtion i form av serveringstillstånd är därför bra metoder för att ta tillvara hela samhällets intressen istället för ekonomiska särintressen.

Idag har Systembolaget monopol på detaljhandel av alkohol. Liknande monopol bör återinföras på partihandel, import, export och produktion av alkohol. Monopolets överordnade syfte ska vara att successivt minska alkoholkonsumtionen. Minskad alkoholkonsumtion betyder minskade skador och gör att resurser istället kan användas till förbättrad välfärd.

Sveriges medlemskap i EU har försämrat möjligheterna för oss att styra över vår egen alkoholpolitik. EU-länder ska inte kunna försvaga andra länders alkoholpolitik och samhället får aldrig acceptera att alkoholindustrin styr eller påverkar skatter, införselkvoter eller marknadsföringsregler.

Försäljning och kontroll

Handeln och restaurangnäringen klarar inte sitt uppdrag och säljer regelbundet till underåriga. Systembolaget är en kontrollerad försäljningsmiljö där ålderskontroller kommer före försäljningsintressen. Därför bör all försäljning, inklusive folköl, ske genom Systembolaget. För att höja åldern för alkoholdebut och göra reglerna tydligare bör åldersgränsen för att köpa alkohol vara 20 år överallt.

Serveringstillstånd är samhällets metod för att kontrollera att bara lämpliga uteställen, krogar och restauranger serverar alkoholdrycker. Idag bryts reglerna för servering systematiskt och metoden har havererat. Tillstånden har gått från att vara ett speciellt förtroende till att ses som en rättighet. Ett exempel på att reglerna inte fungerar är den överservering som sker och som leder till krogvåld och ett otryggt uteliv. Öppettider som fortsätter efter serveringstidens slut leder till ett tillnyktrande och tryggare uteliv. Principen bör vara att serveringstillstånd ges restriktivt och att folkhälsan främjas vid beslut om serveringstillstånd. Näringslivets intressen får inte gå före alkohol- och folkhälsopolitiska mål.

Vi behöver ett drogfritt näringsliv som framförallt är oberoende av alkoholförsäljning. För att uppnå det behöver vi en politik som ger tydliga incitament för förändring. Vi måste som samhälle arbeta på bred front för att de offentliga miljöer som också är offentligt ägda ska vara och förbli drogfria. Slutligen måste den alkoholfria drycken bli lättare välja framför den alkoholhaltiga.

Pris

Priset på alkohol har en direkt påverkan på hur mycket alkohol som konsumeras och detta gäller särskilt bland unga, som har mindre ekonomiska resurser. Ett högt pris på alkohol innebär att den totala konsumtionen minskar och med detta också alkoholskadorna. Skatt

och minimipriser på alkohol är därför viktiga instrument för att minska användningen av alkohol och därmed skadeverkningarna. Skatten bör höjas samtidigt med inflationen för att det reella priset kontinuerligt ska hållas på en jämn och ökande nivå. Målet med priserna bör utgå ifrån en etablerad ekonomisk princip om att en produkt ska täcka sina egna kostnader och det är alkoholen långt ifrån att göra idag.

Exponering

Marknadsföring av alkohol och varumärken kopplade till alkoholprodukter befäster den alkoholkultur och alkoholnorm som finns idag. Konsekvensen blir att konsumtionen ökar och att alkoholdebuten tidigareläggs. Därför ska all form av marknadsföring av alkohol och varumärken kopplade till alkoholprodukter förbjudas till exempel i reklam, produktplacering, sponsring och kampanjer i samtliga kanaler, både fysiska och digitala. Alkohol i livsmedel fungerar som reklam för alkohol, eller som en tidig introduktion till alkohol och ska därför inkluderas i alkohollagstiftning. Vid marknadsföring av alkoholfria produkter får varumärket ifråga inte förknippas med alkohol då alkoholindustrin inte ska ges utrymme att marknadsföra sig.

Alla varianter av marknadsföring bidrar till en glorifiering av alkohol. Det är förbjudet att koppla alkohol till bilkörning, social- eller sexuell framgång eller att rikta reklam mot minderåriga enligt gemensamma EU-regler för marknadsföring. I Sverige är det förbjudet med alkoholreklam i TV och radio men lagen kringgås genom att sändningarna sker från andra länder. Alkoholindustrin struntar i lagarna samtidigt som det saknas effektiva medel för att se till att de efterföljs. Alkoholindustrins egna insatser med att själva reglera sin egen marknadsföring fungerar inte. Deras insatser är kontraproduktiva och skapar en falsk trygghet av att lagarna följs.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att tillgängligheten på alkohol ska minskas och vara starkt begränsad
- att alkohol i livsmedel behandlas som alkohol i lagstiftning
- att Systembolagets detaljhandelsmonopol bevaras, stärks och försvaras samt innefattar försäljningen av folköl
- att 20-årsgräns för köp och konsumtion av alkohol införs överallt
- att skatten på alkohol höjs, med det långsiktiga målet att alkoholen bär sina egna kostnader
- att alkoholskatten automatiskt inflationsjusteras enligt lag
- att modellen för serveringstillstånd görs om så att folkhälsopolitiska intressen prioriteras
- att alkoholservering inte sker efter 01.00
- att serveringsställen har öppet minst en timme efter att serveringstiden tar slut
- att monopol återinförs på partihandel, import, export och produktion av alkohol
- att alkoholhantering sker ansvarsfullt, utan vinstintresse och med utbildad personal
- att införselkvoter av alkohol mellan EU-länder är maximalt 2 l öl, 2 l vin och 1 l sprit
- att tillsynsansvariga ges möjligheter och verktyg för kontroll, uppföljning och åtgärder

- att ett totalförbud på marknadsföring av alkohol införs
- att självreglering betraktas som en metod för alkoholindustrin att underminera lagstiftning
- att inga offentliga medel går till att finansiera alkoholkonsumtion
- att alkoholförsäljning inte förekommer i samband med idrotts- och kulturarrangemang
- att det finns en god kvalité och ett brett, likvärdigt utbud på alkoholfritt hos alla som innehar serveringstillstånd
- att alla som innehar serveringstillstånd ska uppmuntra till ickebruk av alkohol

Globalt

Droger är inte enbart ett problem för Sverige eller för Europeiska Unionen, EU. I hela världen drabbas människor av drogers negativa effekter och det är därför viktigt att drogpolitiken inte slutar vid Sveriges gränser.

Utvecklingshinder

Alkohol och andra droger är hinder för människors och samhällens utveckling, vilket märks tydligt i utvecklingsländer. Sjukdom, olyckor och sociala problem raserar liv. Familjer drabbas hårt när ett beroende bidrar till att inkomster spenderas på alkohol och andra droger istället för basbehoven för överlevnad. Alkoholen spelar också stor roll i spridandet av HIV/AIDS, där den både bidrar till att öka sexuella risktaganden, öka smittorisken och förvärrar symtomen vid HIV/AIDS. I många av världens länder är alkoholen en av de främsta orsakerna till ohälsa och för tidig död.

Turism

Turism och den höga konsumtionen av alkohol vid semester har stor inverkan på länder med stark turistnäring. Turister tar med sig idéer, normer och värderingar som påverkar destinationen de reser till. Globalisering, ekonomisk tillväxt, ökad turism och en offensiv alkoholindustri bidrar tillsammans till att fler människor dricker mer och i nya sammanhang. Alkoholens koppling till ohälsa, våld i hemmet, trafikolyckor och dålig ekonomi slår hårt mot länder med svaga sociala skyddsnät och som saknar kapacitet för ett förebyggande arbete.

Global alkoholindustri

I många utvecklingsländer utan historisk alkoholtradition saknas kunskap om hur en effektiv alkoholpolitik bedrivs och det finns ingen reglering av försäljning och marknadsföring av alkohol. Alkoholindustrin är skicklig på att utnyttja detta genom att måla upp en bild av alkoholen som en del av västerländsk framgång, välmående och rikedom. Alkoholindustrin har tagit tolkningsföreträde och har ofta stort inflytande när det gäller utformning av alkoholpolitiken. Sverige måste ta ett stort ansvar för att sprida sin framgångsrika och restriktiva alkoholpolitik och kritiskt granska vad alkoholindustrin gör utanför Sveriges

gränser.

Internationella organisationer och marknader

Genom EU är Sverige med och subventionerar produktionen av vin. Detta skapar en överproduktion som tidigare lett till prisdumpning av vin i utvecklingsländer. Det är inte försvarbart att på detta sätt gynna produktion av alkohol samtidigt som användningen av alkohol leder till stort lidande och kostar medlemsstaterna enorma summor varje år. Sverige ska tvärtom genom EU och andra internationella samarbetsorganisationer verka för att priset på alkohol höjs med målet att det ska täcka sina egna kostnader.

Världshälsoorganisationen, WHO, antog våren 2010 en global strategi för att minska skadligt alkoholbruk som stödjer de restriktiva alkoholpolitiska metoder som använts i Sverige, men som också på flera områden går längre än svensk alkoholpolitik. Sverige har ett åtagande och ett ansvar att bidra till att en solidarisk och restriktiv alkoholpolitik står högt på agendan och får global genomslagskraft.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att alkohol behandlas som ett utvecklingshinder i biståndspolitiken
- att lokalbefolkningar inte påtvingas gästande turisternas alkoholkultur
- att lokalsamhällen inte skadas av turistnäringens alkoholkultur
- att skattemedel aldrig subventionerar alkohol eller alkoholproduktion
- att internationella samarbetsorganisationer främjar en restriktiv drogpolitik
- att alkohol behandlas som en drog och därmed ingår som ett problem i folkhälsopolitiken
- att folkhälsa ska stå över ekonomiska intressen och frihandelsavtal
- att EU ska anta och implementera en restriktiv drogstrategi
- att Sverige verkar för en restriktiv drogpolitik globalt

Stöd vid missbruk

Så länge det finns drogkonsumtion kommer det också finnas negativa skadeverkningar av det. Ett missbruk påverkar både personen som är ett i missbruk och de som lever nära missbruket, särskilt barn och unga påverkas. Ett liv i och nära ett missbruk är inte ett fritt liv. Därför måste en human politik ha total drogfrihet som utgångspunkt. Vården kan bidra till att upptäcka och ge råd kring riskbruk. Behandling, stöd och rehabilitering får dock aldrig ställas emot långsiktiga och effektiva åtgärder som handlar om att förebygga och minska användningen av droger.

Behandlingsgaranti

För att samhället ska kunna leva upp till sitt ansvar att erbjuda bra missbruksbehandling och beroendevård krävs ökade resurser. Forskningen säger att det är lättast att hjälpa någon när personen själv har motivation att göra något åt sitt problem och därför måste en

behandlingsgaranti införs. Idag tvingas många som söker hjälp att vänta länge på rätt behandling, en väntan som kan ge livsavgörande negativa konsekvenser. Samhället har ett ansvar att ingripa och hjälpa den som genom sitt missbruk riskerar att skada sig själv eller andra.

Skadebegränsning

Allas rätt till ett nyktert liv och rätt att få hjälp med att bryta sitt drogberoende ska vara en självklarhet och en utgångspunkt för missbruksvården. Samhället kan därför aldrig nöja sig med kortsiktiga åtgärder. De skadebegränsande behandlingsmetoderna syftar enbart till att lindra symptomen och underlättar därför fortsatt beroende utan att behandla grundproblemet som lett till beroendet. Exempel på sådana insatser är utdelning av sprutor eller långvariga substitutionsbehandlingar.

Skadebegränsande insatser får aldrig ske på bekostnad av annan missbruksvård eller förebyggande arbete. Därför måste alla skadebegränsande åtgärder alltid kombineras med möjlighet till behandling för att bryta drogberoendet. Olika typer av skadebegränsning har olika effekt på droganvändandet och missbrukarna. Sprututbytesprogram verkar ha en minimal effekt på droganvändandet i stort, men bidrar till minskad smittspridning. Det kan eventuellt också vara en kontaktyta med vården.

Substitutionsbehandlingar kan användas som ett verktyg för att underlätta för individer med opiatberoende att komma tillbaka in i samhället och öka deras livskvalitet. Det krävs dock en rad andra insatser och komponenter i behandlingen för att det ska fungera och vara effektivt. Det finns också en problematik i att substitutionspreparat läcker ut i övriga samhället och att ett antal dör till följd av överdos av dessa droger. Substitutionsbehandling kräver strikta riktlinjer och att de enbart sätts in efter en individuell bedömning om nödvändiga insatser.

Anhörigstöd

Ett missbruk påverkar anhöriga och barn och unga påverkas särskilt mycket. Anhöriga hamnar dock i skymundan bakom missbruket och får sällan det stöd de skulle behöva. I det drogförebyggande arbetet och i missbruksbehandlingen behövs därför de anhöriga inkluderas. För att uppnå detta krävs det att de professioner som arbetar inom missbruksvården har en god kunskap om stöttning av anhöriga.

Då personer som lever nära ett missbruk står i skuggan av missbruket brukar det vara svårt att hitta och nå ut till dem. Fler barn och unga behöver nås och erbjudas stöd och därför krävs det en omfattande satsning på uppsökande verksamhet. En nyckel i detta är en hög kunskap bland personer som arbetar närmast barn och unga, såsom lärare och fritidspedagoger. Stödet till anhöriga ska prioriteras och behöver därför tillräckliga resurser för att synliggöra individen, ge det stöd som behövs, skapa trygghet och ge möjlighet till personlig utveckling.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att missbruksvården utgår ifrån alla människors rätt till ett nyktert liv
- att alla i behov av missbruksvård i första hand erbjuds nykter behandling
- att alla som söker hjälp erbjuds behandling direkt genom att en behandlingsgaranti införs
- att primärvården ska göra screening av riskfylld drogkonsumtion och erbjuda rådgivning
- att sprututbytesprogram och andra former av skadebegränsning aldrig får användas utan en tydlig koppling till behandling av beroendet
- att skadebegränsande insatser aldrig får ske på bekostnad av annan missbruksvård och drogförebyggande insatser
- att alla som arbetar nära barn och unga ska ha kunskap om konsekvenserna av att leva nära ett missbruk
- att alla barn och unga ska ha rätt till uppsökande, lättillgänglig och lämplig stödverksamhet

Narkotika

De flesta droger är olagliga och narkotikaklassade. Till detta kommer nya syntetiska droger hunnit klassas som narkotika. Det behövs kommunikation och utbildning om skadorna samt effektiva åtgärder för att stoppa konsumtionen.

Legalisering och avkriminalisering

Legalisering och avkriminalisering som verktyg för att minska droganvändande och/eller skador orsakade av droger och droganvändande har visat sig vara kontraproduktiva. Metoderna leder till en större och en mer organiserad marknad, en större tillgänglighet och mer exponering. Samtidigt blir droger och användandet av dessa mer accepterat. Detta leder till ett större droganvändande vilket även bidrar till fler drogrelaterade skador. De metoder som fungerar för att minska drogskador är större satsningar på missbruksvård och de som arbetar med droganvändandet

Familjeklassificering

UNF motsätter sig alla indelningar i lätta och tunga droger då alla droger orsakar stora skador på både individ och samhälle. Allt bruk och försäljning av narkotika bör förbli olagligt för att hålla nere användningen och därmed skadeverkningarna. Det dyker löpande upp nya syntetiska droger och innan de hinner klassas som narkotika är de lagliga trots att de orsakar lika mycket skada som narkotikaklassade preparat. För att underlätta arbetet med att narkotikaklassa syntetiska preparat ska de familjeklassas. Det innebär att existerande preparat och preparat som ännu inte finns på marknaden som har liknande molekyluppställningar narkotikaklassas samtidigt och därmed blir olagliga.

Läkemedelsbehandling

Att använda droger som en del av sjukvården är i sig inte fel och därför bör droger fortsättningsvis kunna användas till detta. Narkotikaklassade läkemedel som är ordinerade av läkare ska vara lagliga så länge det håller sig inom läkares ordination och läkarna följer de riktlinjer som finns. Utskrivningen måste ske ansvarsfullt; kontroll och tillsyn måste utövas för att säkerställa att rätt person får rätt dos av rätt preparat under rätt tidsperiod. Narkotikaklassade preparat bör ej få förskrivas via pappers-, telefon- eller faxrecept då dessa lättare går att förfalska och bidrar till ett läckage av droger till resten av samhället.

Cannabis

Cannabis är den mest använda illegala drogen i Sverige. Globalt finns en rörelse för att legalisera cannabis som bland annat drivs av företag och individer som hoppas kunna tjäna pengar på en ny cannabisindustri. I Sverige finns debattörer som vill legalisera eller avkriminalisera cannabisbruk och försöker skapa en förenklad motsättning mellan förbud och legalisering.

Cannabis förminskar förmågan att tänka nyanserat och nytt, framförallt hos unga användare vars hjärnor inte är färdigutvecklade. Detta och substansens högre popularitet jämfört med annan narkotika innebär att förebyggande insatser mot cannabis är extra viktiga för att motverka en passivisering av samhället och särskilt de unga.

Liksom andra droger orsakar cannabis skador på både individen och samhället. Utgångspunkten för politiska beslut kring cannabis ska vara värnandet av hälsa och välbefinnande med särskild hänsyn till de som brukar eller riskerar att börja bruka cannabis. En fortsatt restriktiv politik, förstärkt missbruksvård och förebyggande arbete är viktiga satsningar för att minska skador av cannabis.

Ungdomens Nykterhetsförbund kräver:

- att Sverige fortsätter ha en restriktiv drogpolitik
- att narkotikapolitiken ska vara underbyggd av fakta och vetenskap och utformad med folkhälsa i fokus
- att syntetiska droger familjeklassificeras
- att utskrivningen av narkotikaklassade läkemedel ska ske ansvarsfullt
- att cannabisbaserad medicin följer samma procedur för godkännande som andra läkemedel
- att Sverige ska agera internationellt för att motverka den framväxande cannabisindustrin och lobbyismen
- att unga får ta del av pålitlig och relevant information om drogers skadliga effekter på individ och samhälle.